

Ebre

Monòlit en homenatge als morts de la Guerra Civil i la Segona Guerra Mundial, a Ulldecona. FOTO: J. REVILLAS

Memòria històrica

Identifiquen tres fosses de la Guerra Civil al Montsià

Una recerca encarregada per la Direcció General de Memòria Democràtica situa les fosses a Amposta, la Galera i Santa Bàrbara

ROSER REGOLF
AMPOSTA

El mapa de la Guerra Civil i la dictadura franquista de la Generalitat de Catalunya identificava, el desembre del 2018, un total de 495 fosses a Catalunya. A les Terres de l'Ebre, on es va viure la Batalla de l'Ebre, un dels episodis més cruds de la guerra, n'hi ha una cinquantena de confirmades, una xifra a la qual ara cal afegir-ne tres a la comarca del Montsià: una fossa confirmada al cementiri de La Galera, una de probable a la zona del Montsianell d'Amposta i una desapareguda al barranc de Lledó, a Santa Bàrbara.

Aquestes noves dades són fruit del treball «Documentació i ampliació del mapa de les fosses i la repressió de la Guerra Civil i la dictadura franquista al Montsià», un estudi realitzat per l'historiador i arqueòleg Jordi Ramos Ruiz, per encàrrec de la Direcció General de Memòria Democràtica, que ha ubicat uns espais que fins ara no eren reconeguts de manera oficial.

El projecte, que s'ha fonamentat en un treball de camp a partir de fonts orals i identificació dels llocs, així com en una exhaustiva revisió de les fonts de documentació i arxivístiques disponibles, es va presentar al Museu de les Terres de l'Ebre el passat divendres 2 d'octubre.

Abans de la posada en marxa d'aquesta investigació, al Montsià es coneixien les fosses del cementiri de Masdenverge, del de Santa Bàrbara, del de Sant Jaume d'Enveja i la fossa de Mianes, propera a la torre de La Carrova d'Amposta. Ara, però, després d'aquest estudi, Ramos constata una nova fossa confirmada al cementiri de La Galera, on gràcies a un testimoni oral s'han localitzat nou creus sense identificació. En el projecte, l'autor detalla que amb l'entrada a les tropes franquistes

L'estudi s'ha fonamentat en un treball de camp a partir de fonts orals i revisió documental

a Ulldecona, La Sénia i Alcanar a mitjan abril de 1938, el Tercio de Requetès Lúcar s'instal·là a La Galera, fet pel qual, possiblement, les sepultures corresponguin a morts en els enfrontaments de la serra del Montsià o a l'avançament cap a Amposta i Tortosa.

A la zona del Montsianell d'Amposta, l'estudiós també va identificar una probable fossa ubicada en una zona de camps de cultiu. Com deia Ramos, «segons la informació oral d'Antoni Arnaú, del Centre de Documentació i estudis de la Guerra Civil de Vinaròs, en

els camps havien descobert restes humanes que podrien pertànyer a l'exèrcit republicà. Possiblement, víctimes o víctima de l'atac el dia 18 d'abril de 1938 en aquesta posició defensiva».

Finalment, la tercera fossa identificada més recentment, tot i que desapareguda, correspondria al barranc de Lledó de Santa Bàrbara. Segons explicava l'historiador, dins de la incursió dels brigadistes a Mianes i la Carrova, un grup d'uns 40 brigadistes es van quedar encerclats per les tropes franquistes a Santa Bàrbara. Allí van ser conduïts per l'exèrcit franquista fins al barranc de Lledó, lloc de la partició del terme amb Tortosa i frontera natural entre les comarques del Montsià i el Baix Ebre, on els franquistes els van afusellar. Tal com assenyala Ramos en la recerca, en aquest paratge també van ser afusellades algunes persones durant la repressió dels primers dies de la Guerra Civil.

Mapa de fosses

Aquest treball revisa i amplia la informació de les fosses i la repressió de la Guerra Civil i la dictadura franquista al Montsià, tenint en compte que la Generalitat treballa per actualitzar els mapes que figuren les àrees de Catalunya en les quals es localitzen o es podrien localitzar les restes de les víctimes i desapareguts durant la guerra i la posterior dictadura.